

De Raadsheer, één en al verenpracht

Zonder enige twijfel kan gesteld worden dat de Raadsheer één van de meest opvallende verschijningen is in het (sier)duivenwereldje. Een op en top Raadsheer is één en al verenpracht. Deze bijzondere verschijning is er dan ook ongetwijfeld debet aan dat iedereen, liefhebber of leek, niet alleen de naam, maar ook de duif direct herkent. Dus vond éminence grise Jean le Blanc het de hoogste tijd om weer eens aandacht aan deze koninklijke verschijning in ons fraaie lijfblad Kleindier Magazine te besteden. Aangezien ik al eerder de geschiedenis van de Raadsheer heb beschreven, richt de aandacht zich nu vooral op de duif zelf.

Tekst: Rob Joosten

Foto's: Joost Smedts

Fraaie zwarte, nog iets meer ronding in de ketting.

Alleen voor doorzetters

Op grote Nederlandse tentoonstellingen zitten vrijwel altijd wel een paar Raadsheeren in de kooien, echter meestal in kleine aantallen. Is Nederland daarin uniek? Welnee, hoewel het ras over de hele wereld en in alle windstreken gefokt wordt zijn het altijd slechts een handjevol enthousiastelingen die zich daadwerkelijk met het fokken van Raadsheeren bezighouden. Voor een beperkt aantal liefhebbers/fokkers zijn meerdere oorzaken aan te wijzen. Een belangrijke reden is misschien wel dat een ruim hok met ruime volières een absolute 'must' is om succesvol te kunnen fokken. Ook de broedhokken moeten absoluut ruim zijn om tot een goed resultaat te komen. Hoewel in vroeger tijden vaak gedacht werd dat de enorme veerstructuur een belemmering vormt is dit idee inmiddels allang achterhaald. De Raadsheer kan haar enorme structuur als het ware opengooien en heeft dan prima zicht. Dat er desondanks weleens een eitje of jonkie sneuvelt hoort er gewoon bij, ook in vrije natuur leidt niet ieder eitje tot een sterk en gezond jong dier.

Meest beperkende factor in de fokkerij is waarschijnlijk dat de Raadsheer als tentoonstellingsduif, of beter gezegd fokproduct, uniek is met als gevolg dat het inkruisen van enig ander ras, het werk van vele jaren teniet doet. Juist daarom is het een ras voor doorzetters en dat Raadsheerenfokkers dat zijn, blijkt wel uit de progressie welke de laatste eeuw is gerealiseerd louter en alleen door selectie. Als we de huidige dieren vergelijken met oude foto's en tekeningen is bewondering voor deze fokkunstenaren meer dan op zijn plaats.

Fokrichting

Pas tegen het einde van de 19e eeuw werd de fokrichting echt goed bepaald. De fokkers begonnen bewuster te fokken op veerlengte en legden daarmee de basis voor de huidige Raadsheer. Het zijn vooral de Amerikanen geweest die dit ras de laatste decennia naar een nog hoger niveau hebben gebracht. Amerikanen zijn grootmeesters in het verder veredelen van extremen, daarbij geholpen door een uitgebreide rasbeschrijving beter bekend als The Jacobin Handbook

van Harry W. Alexander. Een boek met mooie illustraties en een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis, de standaard waarbij alle raseigenschappen tot in detail zijn beschreven. Kenmerkend is ook de overbekende tekening van het ideaalbeeld inclusief puntentelling welke aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Tot op heden geeft deze afbeelding precies aan waar het feitelijk omdraait. Ook Europese fokkers hebben een aanzienlijke bijdrage geleverd aan het huidige niveau, vaak mede door een aantal gerichte Amerikaanse importen. Zo is er zowel in Nederland als in Duitsland een kleine harde kern van serieuze fokkers die de Raadsheer niet alleen een warm toedragen, maar die ook dieren van een bijzonder hoog niveau in de kooien weten te brengen.

De laatste jaren heeft de Nederlandse duivenambassadeur Dick Hamer ons een inkijkje gegeven in de sierduivenliefhebberij in o.a. diverse Arabische landen. Opvallend hierbij waren de grote aantallen Raadsheeren welke de -zeg maar gerust-, duivenpaleizen bevolkten. Marmeren vloeren en goede kranen bij sjeiks vind ik toch wel een beetje decadent aandoen. Maar ook plaatjes van Raadsheeren op een lokale markt in India geven wel aan dat we hier met een heuse 'wereldburger' van doen hebben.

Rasbeschrijving

Hoewel volgens de Amerikaanse puntentelling slechts 20 van de 100 punten zijn gereserveerd voor het lichaam en de stand, begint de standaardbeschrijving waar ook ter wereld toch vrijwel altijd met type en stand. In onze standaard staat onder Algemeen voorkomen een middelgrote, slanke duif met bijzonder rijke veerstructuur, lange stand, voorpartij opgeheven met teruggetrokken, lange hals. Dit is feitelijk een prima omschrijving van de contouren van de abstracte Amerikaanse tekening. De term middelgroot is natuurlijk een rekbaar begrip, maar toch is het wel waar het feitelijk omdraait. Te kleine Raadsheeren komen eerder voor dan te grote. En slappe dieren willen we al helemaal niet zien. Een goede Raadsheer is een slanke duif met smalle schouders en vrij korte benen, maar het meest opvallend is toch de enorm lange hals. Deze lengte is een absolute noodzaak om plaats te bieden aan de enorme structuur. Om zowel de body als de structuur goed zichtbaar te maken is een correcte stand het meest belangrijke onderdeel tijdens de beoordeling, ik durf zelfs te stellen, van het ras. Niet alleen tijdens de beoordeling, maar ook in de fok is dit zeer bepalend voor de waarde van het dier. Deze stand moet sterk opgericht zijn met een volledig, iets teruggetrokken en vooral gestrekte lange hals. Om de juiste stand goed te kunnen beoordelen is een loopkooi onontbeerlijk. Zodra de Raadsheer in de loopkooi wordt gezet zal een topper haar hals strekken en het verenkleed over haar gehele lichaam straktrekken. Door een juiste houding aan te nemen en het samentrekken van de structuur worden de contouren goed zichtbaar en kunnen deze worden vergeleken met de ideale vorm van zowel het lichaam als de structuur.

In tegenstelling tot de hals moeten de benen juist vrij kort zijn, door de rijke bevedering wordt het optische effect nog verder verstrekt. Hoewel de Raadsheer smal in schouders wordt verlangd moet het zeker geen lange duif zijn, dit betekent dat bij een juiste houding en type de staart juist vrij van de grond is. Bij een goed uitgebalanceerde stand

De ketting sluit net onder de snavel.

valt een denkbeeldige loodlijn vanuit de rozet op het voorste deel van de tenen. De reden waarom hier zoveel waarde aan wordt gehecht is even logisch als simpel, immers alleen bij het volledig strekken kan de structuur zich optimaal tonen en worden beoordeeld.

Een Raadsheer die deze stand niet goed kan aannemen zal vrijwel nooit haar hals strekken en dat is een van de meest voorkomende fouten. Dieren die in de loopkooi

Drie op een rij, de rode is aanzienlijk rijker in structuur.

Prima opgerichte stand

een gedrukte stand tonen moeten worden teruggezet. Een andere regelmatig voorkomende fout is dat het dier teveel op zijn staart leunt, vaak is dit herkenbaar aan de gebogen slagpennen. In extreme gevallen kan dit leiden tot de gehate 'sabelpennen.' We streven naar een goed gesloten rug, maar gelet op de enorme veerlengte en rijkdom is hier enige coulance op zijn plaats.

Het hoofdkenmerk: Structuur!

De Raadsheer is een ras dat tot in de perfectie is doorfokt en heeft dan ook een pak veren van een superieure kwaliteit ten opzichte van alle overige rassen. Dit komt vooral tot uiting in de karakteristieke enorme structuur. Volgens het Amerikaanse model behelst deze liefst 45 van de denkbeeldige 100 punten, veel duidelijker kan het niet, als we spreken van een hoofdkenmerk!

Een topdier met de juiste stand laat direct merken dat het rasadel heeft. Van opzij gezien moet de structuur absoluut

Fraaie zwarttigger, de manen mogen iets voller.

rond zijn zonder enige afvlakking en bovendien enorm rijk aandoen. Opzij aan weerszijden van de hals bevinden zich de rozetten van waaruit de veren weelderig stralenvormig naar alle kanten groeien. Op ooghoogte is de structuur op zijn breedst. Indien er ook maar enige twijfel bestaat of de structuur nog rijker zou kunnen, moeten we ons afvragen of we daadwerkelijk met een topper van doen hebben. De structuur is opgebouwd uit drie onderdelen.

Hoed en topveren

Dit gedeelte beslaat ongeveer 1/3 van de structuur waarbij de hoed begint op het achterhoofd, ter hoogte van het oog en deze loopt dan over de kop door in de topveren welke juist voorbij de snavelpunt eindigen. Dit alles is natuurlijk denkbeeldig omdat de kop immers verscholen gaat in de enorme structuur.

De veren moeten veel lengte hebben, goed naar voren groeien over de kop, vooral rijk zijn en minstens zo belangrijk ook rijk ogen aan de uiteinden. Als het ware bovenop de kop moet het verenpakket hoog opgebouwd zijn, dit noemen we de topveren. Alleen als dit voldoende hoog is opgebouwd behoort een ronde structuur tot de mogelijkheden.

Andersom betekent het echter niet dat als de hoed en topveren dik voor elkaar zijn dat de structuur daardoor ook automatisch rond is. Alleen al aan dit structuuronderdeel kennen de Amerikanen 20 punten toe, net zoveel als voor type en stand samen, dit illustreert nog maar eens hoe moeilijk dit in de praktijk is te verwezenlijken.

Manen

Qua grootte beslaan ook de manen ca. 1/3 deel van cirkel. De manen beginnen in de nek, boven de schouders en lopen in de ideale situatie perfect over in de hoed. De manen moeten rijk ogen, dat wil zeggen van achteren gezien breedte hebben en glad aanliggen. Kortom de manen moeten dicht, vast en vooral vol zijn zonder te kruisen en aan beide zijden symmetrisch. Bij de topveren dienen de manen het breedst te zijn om van daaruit langzaam tapsgewijs te versmallen tot op de rug. Juist omdat de structuur van opzij gezien rond verlangd wordt betekent het ook dat de veren in het

NBS standaardtekening door Jean-Louis Frindel.

Volière bij Joost Smedts.

onderste deel korter zijn en geleidelijk in lengte toenemen in de hals om deze ronding te creëren.

Ketting

Het laatste deel van de cirkel wordt gevormd door de ketting. Deze begint voor op de borst en loopt in het ideale geval vloeiend over in de topveren. Ook hier worden rijke en gladde veren geëist welke even lang en dicht moeten zijn als de veren van de manen. De veren liggen glad langs de wangen tot voorbij de snavel en moeten kort hieronder sluiten. Een te hoge sluiting is absoluut ongewenst omdat het dier ook vrij zicht moet hebben. Ook hier dienen de buitenste veren het breedst te zijn waarbij de lengte van de veren naar onderen toe gelijk afneemt. Als de lengte geleidelijk afneemt ontstaat er een mooie curve wat de ronding van de structuur compleet maakt.

Veel voorkomende fouten

Onvoldoende ronding/curve in een van de onderdelen; te weinig of te korte topveren; te losse/harige veren; hoed aanliggend, te spits of hoekig; onvoldoende breedte in manen; kruisende manen; ketting te kort of te lang en/of losse slappe of hangende veren. Hierop zijn natuurlijk tal van varianten mogelijk waarbij alles staat of valt met de symmetrie en vloeiende overgangen tussen de onderdelen.

De bijzaken: kleur/tekening/ogen

Van de bijzaken vormt de kleur met 15 van de in totaal 25 punten de hoofdmoot, volgens Amerikaans model en in Europa is dat feitelijk niet anders. Aan de tekening wordt met 7 punten duidelijk minder waarde gehecht en met slechts 3 punten sluiten de ogen de rij. Raadsheeren zijn er in drie tekeningvarianten: gemonnikten, getijgerden (met behoud van de monniktekening) en eenkleurigen, de zogeheten roeken. Volgens de overlevering waren er ooit ook eenkleurigen in zwart, rood en geel, vandaag de dag is alleen wit bij ons nog erkend als eenkleurig. In de gemonnikten is er keuze uit zwart, rood, geel, blauw zwartgeband, blauwzilver donkergeband, roodzilver geband, geelzilver geband, blauw ongeband en almond

(veelkleurig). Zwart, rood, geel en almond, ook wel driekleur genoemd, komen ook voor in de getijgerde vorm. In de roden, gelen en zwarten komen zowel in gemonnikt als in getijgerd fraaie lakkleuren voor. Wel is het vaak zo dat -vooral bij de duivinnen-, zo nu en dan de buik een wat blauwige zweem laat zien. Zolang dit geen extreme vormen aanneemt speelt het niet echt mee in de beoordeling, immers de Raadsheer is een structuurduif pur sang en geen kleurduif. Ook in de gebanden komen fraaie schildkleuren voor, alleen zijn de banden als gevolg van de veerlengte nogal onregelmatig.

Qua tekening verlangen we een witte kop vanaf de mondboeken, onder het oog door, tot aan de structuur. Al moet hier meteen bijgezegd worden dat hier nauwelijks eisen aan gesteld worden. Verder dienen de staart en vijf tot tien buitenste slagpennen wit te zijn. Voor de getijgerden streven we naar een fiftyfifty verhouding tussen de gekleurde en witte veren met in achtneming van de eerder geschetste monniktekening. In de praktijk echter is het belangrijker dat er sprake is van een gelijkmatige verdeling. Bij de zeldzame 'driekleuren' worden naast een gelijkmatige tijgertekening ook hoge eisen gesteld aan de intensiteit van de veren. Ieder afzonderlijke veer dient één kleur te hebben zonder te verzanden in een soort mengelmoesje. Aan de oogkleur tenslotte wordt nauwelijks aandacht besteed. Verlangd worden parelkleurige ogen en zolang het niet uitmondt in een donker oog of een langwerpige pupil, het zogenaamde 'kattenog,' is het voldoende. De kleur van de oogranden speelt geen enkele rol bij de beoordeling.

Tot slot

In Nederland hebben we nog minder dan een handjevol fokkers over die de Raadsheer altijd trouw zijn gebleven. Dat deze mannen er voorlopig niet de brui aangeven hoop ik van ganser harte, want zeg nou eerlijk: "Wat is een tentoonstelling zonder misschien wel het meest verspreide duivenras ter wereld. We hebben hier te maken met een stukje cultureel erfgoed. Per slot van rekening waren het toch maar mooi de Nederlanders die in de VOC tijd de Raadsheer naar Europa hebben gebracht. ●